

De eerste landbouwers

Als **jagers-verzamelaars** zijn de eerste mensen afhankelijk van de natuur. Slecht weer of ziektes kunnen ervoor zorgen dat ze opeens geen eten meer hebben. Daarom gaan ze ook zelf voedsel planten. Vooral graan. In plaats van op dieren te jagen gaan ze dieren temmen. Eerst schapen en geiten voor vlees, melk en wol. Later volgen andere dieren, zoals paarden en runderen.

Zelf **voedsel verbouwen** heeft veel voordelen. In een goed jaar hebben de eerste landbouwers meer eten dan ze nodig hebben. De overschotten worden bewaard om slechte oogsten op te vangen.

weefgetouw

graan

Ze hoeven ook niet meer rond te trekken. Daardoor kunnen ze hun tenten en grotten ruilen voor een sterker en comfortabeler huis.

Groepjes huizen bij elkaar worden **dorpen** en sommige van die dorpen groeien zelfs uit tot **steden**. Zo ontstaat een nieuwe manier van leven. Dat gebeurt voor het eerst in het Midden-Oosten.

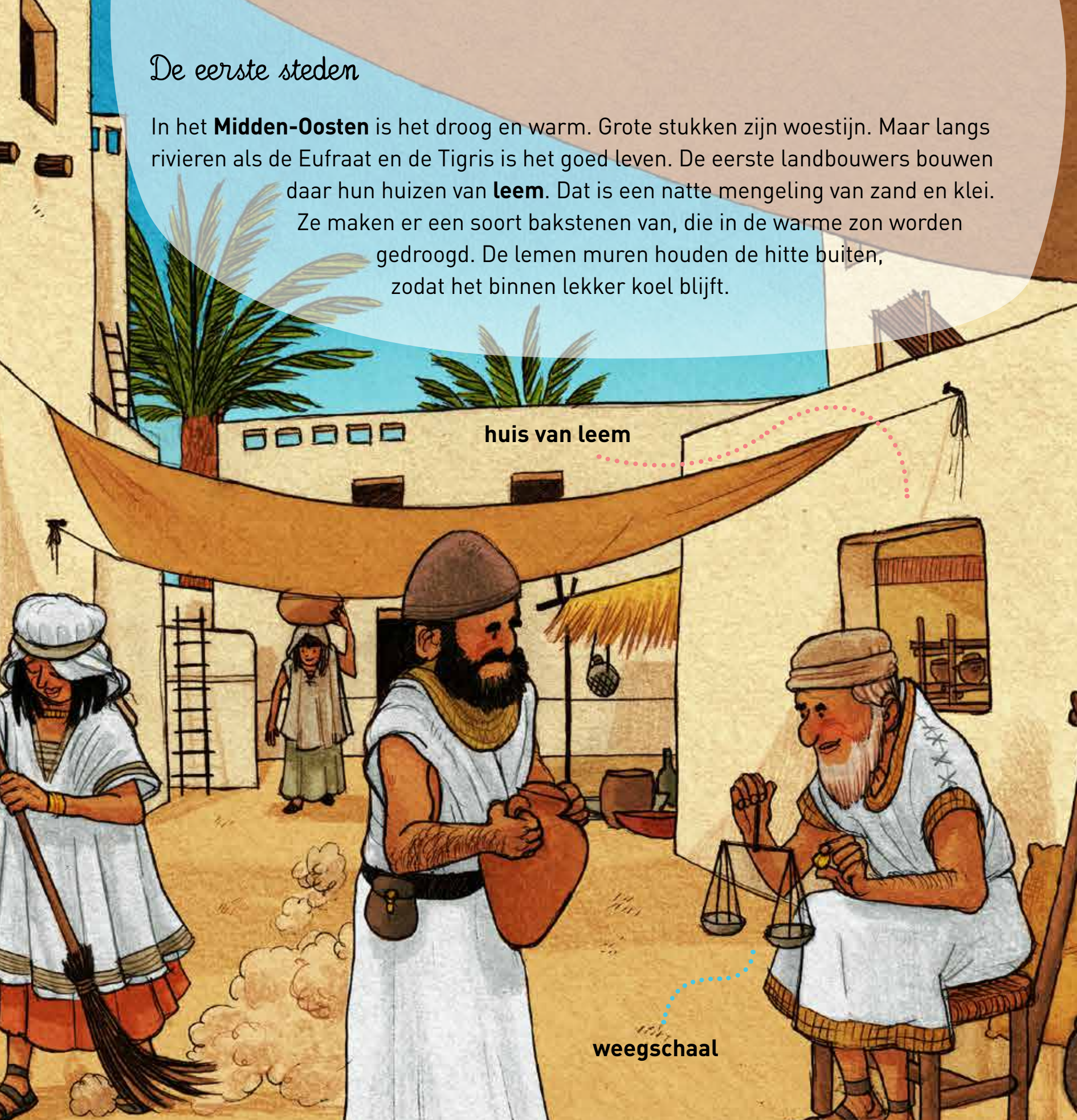
huis van hout

Wist je dat
de hond het allereerste
dier was dat door de
mens is getemd?

De eerste steden

In het **Midden-Oosten** is het droog en warm. Grote stukken zijn woestijn. Maar langs rivieren als de Eufraat en de Tigris is het goed leven. De eerste landbouwers bouwen daar hun huizen van **leem**. Dat is een natte mengeling van zand en klei. Ze maken er een soort bakstenen van, die in de warme zon worden gedroogd. De lemen muren houden de hitte buiten, zodat het binnen lekker koel blijft.

huis van leem

weegschaal

De grote oogsten zorgen voor overvloed. De bevolking groeit. Dorpen worden steden. Er zijn wetten en regels nodig, want anders komt er ruzie of oorlog. Een koning moet toekijken op het naleven van de wetten en regels. De steden worden op die manier kleine **koninkrijkes**.

Om het land beter te kunnen besturen wordt het schrift uitgevonden. Met een rieten pennetje worden schrifttekens in een plaatje van klei gedrukt. De schrifttekens lijken wat op spijkers, vandaar de naam **spijkerschrift**.

kleitablet

Wist je dat
mensen nog altijd huizen
bouwen van leem, omdat
het goed beschermt tegen
hitte en kou?